

	MAKALE ADI	SAYFA
	<i>Önsöz</i>	1-4
	<i>Prof. Dr. Umut AVCI</i>	
1	<i>Turizmde Havayolu Şirketlerinin Fiyat Belirleme Politikaları Ve Oyun Teorisi Uygulaması</i>	5-19
	<i>H. Avni ÇUBUKÇU, Yrd. Doç. Dr. Fahriye UYSAL, Prof. Dr. Mustafa GÜLMEZ</i>	
2	<i>Konaklama İşletmelerinde Siber Aylaklık: Çalışanların Demografik Özellikleri İle Siber Aylaklıkları Üzerine Bir Araştırma</i>	20-34
	<i>Oğuzhan SERTTAŞ, Yrd. Doç. Dr. Güntekin ŞİMŞEK</i>	
3	<i>Sosyal Medya Kullanma Motivasyonlarının Turistik Deneyim Üzerindeki Etkisinin Belirlenmesi</i>	35-49
	<i>Doç. Dr. M. Oğuzhan İLBAN, Emin GÜLEÇ</i>	
4	<i>Örgütsel Destek Algısı, İş Stresi, İşin Anlamlılığı Ve Proaktif Kişilik Özelliklerinin Çalışanların Yaratıcılığına Etkisi: Beş Yıldızlı Bir Otel Çalışanlarında Uygulama</i>	50-68
	<i>Doç. Dr. Yılmaz AKGÜNDÜZ, Yrd. Doç. Dr. Özge ADAN GÖK, Yrd.Doç.Dr. Ceylan ALKAN</i>	
5	<i>Türkiye’de Enflasyon Ve Turizm Gelirleri İlişkisi: Ekonometrik Bir Analiz</i>	69-81
	<i>Yrd. Doç. Dr. Burcu ILGAZ YILDIRIM, Furkan YILDIRIM, Prof. Dr. Mustafa GÜLMEZ</i>	
6	<i>Helal Turizm Kavramı Ve Gelişimi Üzerine Genel Bir Değerlendirme</i>	82-98
	<i>Hüseyin PAMUKÇU, Prof. Dr. Mehmet SARIŞIK</i>	
7	<i>Sağlık Turizminde Türkiye’nin Dünyadaki Yeri Ve Potansiyeli</i>	99-113
	<i>Doç. Dr. Seher Nur SÜLKÜ</i>	
8	<i>İş-Aile Ve Aile-İş Yaşamı Çatışması İle İşgören Performansı Arasındaki İlişki: Otel İşletmelerinde Bir Uygulama</i>	114-130
	<i>Yrd. Doç. Dr. Hakan KOÇ, Dr. Murat KIZANLIKLI</i>	
9	<i>Uluslararası Kruvaziyer Ziyaretçilerine Ait Özelliklerin Birliktelik Kuralı Modeli İle Analizi</i>	131-148
	<i>Gözde ÖZTÜRK, Doç. Dr. Abdullah TANRISEVDİ</i>	
10	<i>Yeni Bir Turistik Ürün Olarak Düğün Turizmi: Alanyazın İncelemesi</i>	149-163
	<i>Doç. Dr. Kamil UNUR, Bayram KANCA, Çağdaş ERTAŞ</i>	

Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi

IDEAS

ISSN: 2149-5023

Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi yılda 2 kez yayımlanan hakemli bir dergidir. Türkçe ve İngilizce dillerinde iktisat, işletme, uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi ve kamu yönetimi, davranış bilimleri, maliye, ekonometri, çalışma ekonomisi ve endüstriyel ilişkiler, bankacılık ve finans, insan kaynakları yönetimi, yönetim bilişim sistemleri, sosyal hizmet, uluslararası ticaret ve lojistik, sağlık bilimleri yönetimi ve ilişkili alanlarda makaleler yayımlar. Dergide yayımlanan makalelerin dil, bilim, yasal ve etik sorumluluğu yazara aittir. Makaleler kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

International Journal of Economics and Administrative Sciences is peer reviewed journal published twice a year. It publishes articles both in Turkish and English languages in the fields of economics, business administration, international relations, political science and public administration, behavioral sciences, finance, econometrics, labor economics and industrial relations, banking and finance, human resources management, management information systems, social services, international trade and logistics, health sciences management and related fields. The language, science, legal and ethical responsibility of the articles published in the journal belongs to the author. The published contents in the articles cannot be used without being cited.

Editörler / Editors inChief

- Doç. Dr. Abdullah ÇALIŞKAN (Toros Üniversitesi)
- Doç. Dr. Ömer TURUNÇ (Süleyman Demirel Üniversitesi)
- Prof. Dr. Umut AVCI (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)(Özelsayiteditörü)

Yayın Kurulu / EditorialBoard

- Prof. Dr. Abdülkadir VAROĞLU (Başkent Üniversitesi)
- Doç. Dr. Ömer TURUNÇ (Süleyman Demirel Üniversitesi)
- Doç. Dr. Abdullah ÇALIŞKAN (Toros Üniversitesi)
- Yrd. Doç. Dr. İrfan AKKOÇ (THK Üniversitesi)

Danışma Kurulu / AdvisoryBoard

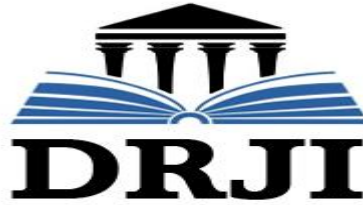
- Prof. Dr. Ali ÖZDEMİR (Dokuz Eylül Üniversitesi)
- Prof. Dr. Dilek ZAMANTILI NAYIR (Marmara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Ebru GÜNLÜ (Dokuz Eylül Üniversitesi)
- Prof. Dr. Haluk KORKMAZYÜREK (Toros Üniversitesi)
- Prof. Dr. İbrahim EROL (Celal Bayar Üniversitesi)
- Prof. Dr. Levent KÖSEKAHYAOĞLU (Süleyman Demirel Üniversitesi)

- Prof. Dr. Mustafa Kemal DEMİRCİ (Dumlupınar Üniversitesi)
- Prof. Dr. Mahmut PAKSOY (İstanbul Kültür Üniversitesi)
- Prof. Dr. Nejat BASIM (Başkent Üniversitesi)
- Prof. Dr. Pınar SÜRAL ÖZER (Dokuz Eylül Üniversitesi)
- Prof. Dr. Selim Adem HATIRLI (Süleyman Demirel Üniversitesi)
- Prof. Dr. Süleyman TÜRKEL (Toros Üniversitesi)
- Prof. Dr. Uğur YOZGAT (Marmara Üniversitesi)
- Prof. Dr. Umut AVCI (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
- Prof. Dr. Ünsal SİĞRİ (Başkent Üniversitesi)
- Doç. Dr. Ahmet ERKUŞ (Bahçeşehir Üniversitesi)
- Doç. Dr. Bekir GÖVDERE (Süleyman Demirel Üniversitesi)
- Doç. Dr. Cengiz DURAN (Dumlupınar Üniversitesi)
- Doç. Dr. Gülüzar KURT GÜMÜŞ (Dokuz Eylül Üniversitesi)
- Doç. Dr. Hakan TURGUT (Başkent Üniversitesi)
- Doç. Dr. Haldun YALÇINKAYA (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)
- Doç. Dr. Harun ŞEŞEN (Lefke Aorupa Üniversitesi)
- Doç. Dr. Mazlum ÇELİK (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)
- Doç. Dr. Murat ÇUHADAR (Süleyman Demirel Üniversitesi)
- Doç. Dr. Sait GÜRBÜZ (Kara Harp Okulu)
- Doç. Dr. Yusuf GÜMÜŞ (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Not: İsimler, akademik ünvan ve alfabetik sıra gözetilerek sıralanmıştır.

Bu özel sayıda yayımlanan makalelerin hakem süreçleri 17. Ulusal Turizm Kongresi tarafından yürütülmüştür. Makaleler kongrede sunulan bildirilerden türetilmiştir.

2016 yılı 2. sayıdan itibaren dergimiz uluslararası endekste
(Directory of Research Journals Indexing) taranmaktadır

Dergide yayımlanan yazılardaki görüşler ve bu konudaki sorumluluk yazarlarına aittir.
Yayımlanan eserlerde yer alan içerikler kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

All the opinions written in articles are under responsibilities of the authors.
The published contents in the articles cannot be used without being cited.

Makalenin on-line kopyasına erişmek için / To reach the on-line copy of article:
<http://dergipark.gov.tr/uiibd>

ÖNSÖZ

Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi'nin değerli okuyucuları,

2016 yılında 17'ncisi gerçekleştirilen Ulusal Turizm Kongresi 20-23 Ekim tarihleri arasında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Turizm Fakültesi ev sahipliğinde Bodrum'da düzenlenmiştir. Kongrenin yürütme kurulu başkanlığını Turizm Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ozan BAHAR, dönem başkanlığını ise Yaşar Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Orhan İÇÖZ yapmıştır. Ulusal Turizm Kongreleri, ülkemiz turizmde yaşanan gelişmeleri ve ortaya çıkan sorunları tartışabilmek ve farklı görüşlerin temsili ile çözüm önerileri geliştirebilmek açısından ulusal boyuttaki en kapsamlı bilimsel organizasyondur. 17. Ulusal Turizm Kongresi, farklı fikir ve önerilerin sadece akademik çevreden gelmesi yerine sektördeki aktörlerin de görüşlerini alabilmek amacıyla **akademi-sektör buluşması** başlıklı tema ile düzenlenmiştir. Bu kapsamda, sektör temsilcilerinin konuşmacı olduğu dört panel ile hem sektör hem de akademinin turizme ilişkin sorunları bir arada tartışması ve çözüm önerilerini paydaşların tamamının görüşlerini alarak geliştirmesi sağlanmıştır. Kongreye, 61 farklı üniversiteden 300 civarında öğretim elemanı ile 60'ın üzerinde sektör temsilcisi katılmıştır. Kongreye değerlendirilmek üzere toplam 189 bildiri gönderilmiş ve bunların 160'ı bilim kurulu üyelerince kabul edilmiştir. 148 bildiri sahibi ise 35 paralel oturumda bildirilerini sunmuşlardır. 17. Ulusal Turizm Kongresi hem gönderilen hem kabul edilen hem de sunulan bildiri sayısı açısından geçmiş kongrelerin üzerinde yer almıştır. Bu bağlamda, kongremize katılarak farklı fikir ve görüşlerin ortaya çıkmasına ve tartışılmasına imkân sunan tüm katılımcılara organizasyonun paydaşları adına teşekkürlerimizi sunarız.

Kongremizde, bildirimlerini makale olarak yayınlamak isteyen katılımcılara üç bilimsel-hakemli dergide yayın yapma fırsatı tanınmıştır. Bu dergilerden birisi, kongrede sunulan 10 bildiriye yayın imkânı tanıyan Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi'dir. Bu süreç için bizlere destek olan ve Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi'nde özel sayı çıkarılmasına imkân hazırlayan derginin editörleri Doç. Dr. Ömer TURUNÇ'a ve Doç. Dr. Abdullah ÇALIŞKAN'a teşekkür ederiz.

Derginin 2017 yılı özel sayısında yer alan ilk çalışmada, yazarlar H. Avni ÇUBUKÇU, Fahriye UYSAL, Mustafa GÜLMEZ havayolu şirketlerinin fiyat belirleme politikalarını oyun teorisi uygulaması ekseninde analiz etmektedirler. İkinci çalışmada, Oğuzhan SERTTAŞ ve Güntekin ŞİMŞEK siber aylıklığın otel çalışanlarının demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği incelemiştir. M. Oğuzhan İLBAN ve Emin GÜLEÇ tarafından hazırlanan üçüncü çalışma, sosyal medya kullanma motivasyonunun turistik deneyim üzerindeki etkilerinin incelemeni esas almaktadır. Dördüncü çalışma, örgütsel davranış alanında fazlaca kullanılan değişkenler arasındaki ilişkileri inceleyen "Örgütsel Destek Algısı, İş Stresi, İşin Anlamlılığı ve Proaktif Kişilik Özelliklerinin Çalışanların Yaratıcılığına Etkisi: Beş Yıldızlı Bir Otel Çalışanlarında Uygulama" başlığı ile Yılmaz AKGÜNDÜZ, Özge ADAN GÖK ile Ceylan ALKAN tarafından hazırlanan çalışmadır. Burcu ILGAZ YILDIRIM, Furkan YILDIRIM ve Mustafa GÜLMEZ tarafından hazırlanan beşinci makalede, Türkiye'de enflasyon ve turizm gelirleri arasındaki ilişki ekonometrik bir analiz yapılarak incelenmiştir. Altıncı çalışma, Hüseyin PAMUKÇU ve Mehmet SARIŞIK son yıllarda Türkiye'deki akademisyenlerce dikkat çekilen bir konu olan helal turizm olgusunun gelişimi üzerine kronolojik bir değerlendirmeyi içermektedir. Yedinci çalışmada, Türkiye'de sağlık turizmi konusuna makro bir bakış sergilenmiş ve Seher Nur SÜLKÜ ikincil veriler üzerinden sağlık turizmde Türkiye'nin dünyadaki yerinin ve potansiyelinin hangi durumda olduğunu irdelemiştir. Sekizinci çalışmada, yazarlar Hakan KOÇ ve Murat KIZANLIKLI, iş-aile ile aile-iş yaşamı çatışmasının işgören performansı ile ilişkisini otel çalışanlarından toplanan veriler üzerinden analiz etmiştir. Gözde ÖZTÜRK ve Abdullah TANRISEVDİ tarafından hazırlanan dokuzuncu çalışmada, uluslararası kruvaziyer ziyaretçilerine ait özellikler birliktelik kuralı modeliyle analiz edilmiş ve ortaya çıkan sonuçlar okuyucularla paylaşılmıştır. Özel sayının son çalışmasını, Kamil UNUR, Bayram KANCA ve Çağdaş ERTAŞ hazırlamıştır. Bu çalışmada, yeni bir turistik ürün türü olarak düğün turizmi üzerine alanyazın taraması yapılmıştır.

Prof. Dr. Umut AVCI

Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi
Özel Sayı Editörü

TÜRKİYE’DE ENFLASYON VE TURİZM GELİRLERİ İLİŞKİSİ ÜZERİNE EKONOMETRİK BİR ANALİZ

Burcu ILGAZ YILDIRIM* Furkan YILDIRIM** Mustafa GÜLMEZ***

ÖZET:Turizm, Türkiye’de dış ticaret açığının kapanmasına katkı sağlayan önemli bir gelir kaynağıdır. Turizm gelirlerini birçok unsur etkileyebilmektedir. Fiyatlar genel seviyesindeki artışlar da bu faktörlerden biridir. Bu çalışma, Türkiye’de enflasyon ve turizm gelirleri ilişkisini belirlemeye yönelik yapılmıştır. Çalışma kapsamında, 2005-2015 yılları arasındaki veriler incelenmiştir. Bu veriler aylık seriler olarak alınmıştır. Turizm gelirlerine ait aylık veriler ve TÜFE’ye ait aylık veriler TUIK ve Merkez Bankası’ndan elde edilmiştir. Bu veriler ekonometrik bir analiz programı ile analiz edilmiştir. Çalışmanın amacına uygun olarak; öncelikle arttırılmış Dickey-Fuller testi uygulanmıştır. Bu test ile serilerin durağan olmadığı anlaşılmış ve birinci farkları alınarak durağanlaştırılmıştır. Sırasıyla, Johansen eş bütünleşme testi, Vektör hata düzeltme modeli ve Wald testi yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, enflasyon ile turizm gelirleri arasında uzun dönemli bir ilişki mevcut iken, kısa dönemde ise değişkenler arasında herhangi bir ilişki saptanmamıştır. Johansen eş bütünleşme testi sonucunda ise enflasyonun turizm gelirlerini negatif olarak etkilediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler:Turizm Gelirleri, Enflasyon, Eş Bütünleşme, VECM.

Jel Sınıflandırması:O47, P28, Q43.

AN ECONOMETRIC ANALYSIS ON THE RELATIONSHIP BETWEEN INFLATION AND TOURISM REVENUES IN TURKEY

ABSTRACT:Tourism is an important source of income contributing to the closure of foreign trade deficit, in Turkey.Many factors can affect tourism revenues.The increase in the general level of prices is one of these factors.This study aimed to determine the relation between inflation and tourism revenues in Turkey.In this Study, the data from 2005 to 2015 are analyzed. These data were taken as monthly series. Monthly data for tourism revenues and monthly data for TÜFE were obtained from TUIK and the Central Bank.These data were analyzed with an econometric analysis program.For the purpose of the study; First, an increased Dickey-Fuller test was applied.With this test, it is understood that the series are not static and the first differences are taken and stabilized.Respectively, Johansen co-integration test and vector error correction model and Wald tests.As a result of the study, it was found that there is a long-run relationship between inflation and tourism incomes and there is no relationship between variables in the short term.As a result of Johansen co-integration test, inflation negatively affected tourism revenues.

Key Words: ETourism Revenues, Inflation, Co-integration, VECM.

Jel Classification: O47, P28, Q43.

* Yrd. Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi, UBF, Pazarlama Bölümü,burcuilgazyildirim@akdeniz.edu.tr

** Öğr. Gör., Akdeniz Üniversitesi, UBF, Bankacılık ve Sigorta Bölümü, furkanyildirim@akdeniz.edu.tr

*** Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, mgulmez@akdeniz.edu.tr

Giriş

Turizm sektörü, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, dünya ekonomisinde hızla gelişen sektörlerden biri olarak yerini almıştır. Bölgesel veya ulusal kalkınmada etkin rol oynayan turizm, ülkelerde kalkınma için bir araç olarak görülmüştür. Turizm sektörü gerek ödemeler dengesine olan katkısı gerekse ulusal ekonomik gelişmelere katkısı açısından önemli bir faktördür (Çımat ve Bahar, 2003: 2).

Turizm gelirleri döviz kaynağı açısından önemli bir konumda yer almaktadır. Ödemeler bilançosunda ihracattan sonra gelen en önemli sektördür. Turizm sektörü aynı zamanda birçok iş kollarından oluşan sektörlerle bağlantılıdır. Dünyadaki üç önemli temel hizmet sektörünün içerisinde yer alan turizm, 21. Yüzyıla damgasını vuran bir sektör haline gelmiştir. Turizm aynı zamanda istihdam açısından da ikinci sırada yer alan bir sektördür (Kızılgöl ve Erbaykal, 2008: 352'dan aktaran Samırkaş ve Samırkaş, 2014: 64)

Turizm gelirleri milli gelirden yer almaktadır ve milli ekonomide çarpan etkisi yaratmaktadır. Bu çarpan etkisi de bir çok sektörü (52) destekleyerek ekonomide olumlu etkiler yaratmaktadır (Sengupta ve Espana 1994:41-51'den aktaran Çetintaş ve Bektaş, 2008: 37).

Turizm gelirleri uluslararası gelir dağılımına da katkı yaparak gelişmiş, gelişmekte ve az gelişmiş ülkeler arasında yakınsamaya sebep olmaktadır. Turizm böylece uluslararası ve ulusal ekonomik farklılıkların azaltılmasına katkıda bulunur (Proença ve Soukiazı, 2008'den aktaran Bahar ve Bozkurt, 2010: 255).

Turizm gelirlerini birçok faktör etkileyebilmektedir. Bu faktörlerden bir tanesi de enflasyondur. Enflasyon basit bir tanımla fiyatlardaki artıştır denebilir. Gelişmekte olan ülkelerin en önemli sorunlarından biri, hızlı gelişme ile birlikte yükselen enflasyondur. Bu ülkeler bir yandan hızlı kalkınma ve büyüme için çabalarken bir yandan da enflasyon oranlarını düşük tutabilme gayreti içindedirler (İçöz, 1991: 19). Genel olarak turizm için enflasyon oranı; çok sayıdaki değişkenlerin azalan ve artan fiyatlarının bir sonucudur (Delisle ve Venne, 2005: 63).

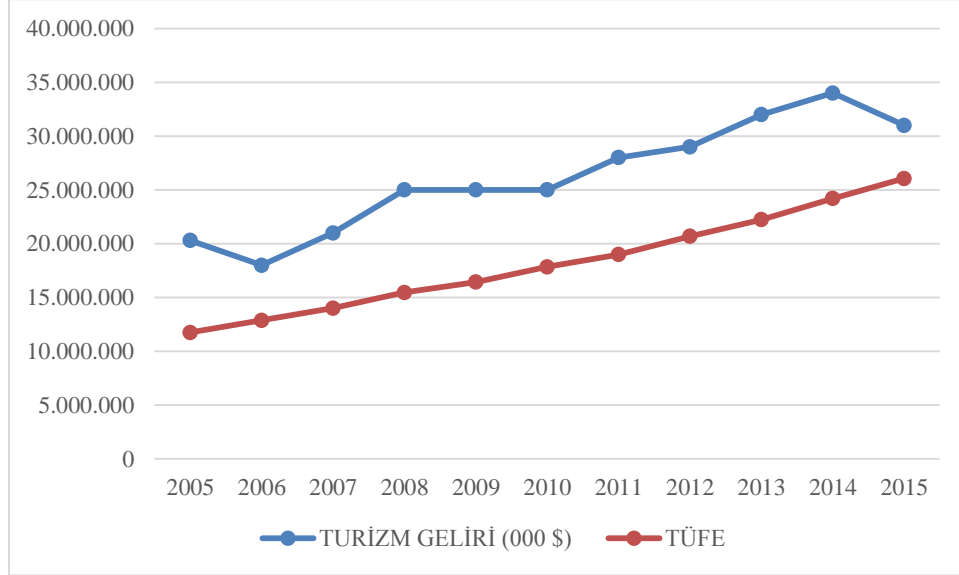
Enflasyon ve turizm ilişkisi iki şekilde düşünülebilir. Bunlarda ilki enflasyonun turizm gelirlerine olan etkisi iken diğeri de turizm gelirlerinin enflasyon üzerindeki etkisidir. Turizm sektörü fiyat artışlarının yaygın olduğu dönemlerde enflasyondan önemli ölçüde etkilenmektedir. Bu durum, gerçekte fiyatların ve maliyetlerin sürekli artışı ile belirlenen enflasyonun bir sonucu olarak turizm sektörüne yansır. Enflasyonist ortamda artan fiyatları turizm talebinin satın alma gücü üzerinde olumsuz etki yaparak reel gelirlerde bir düşme meydana getirir. Enflasyonist ortamda fiyat istikrarsızlığı, dış turizm açısından da güvensiz bir ortamın yaratılmasına yol açar (İçöz, 1991:21).

Enflasyonun turizm sektörü üzerinde olası etkilerini İçöz ve Kozak (2002: 225)

- Enflasyonla birlikte bölge insanların ekonomik alım gücü azalacak ve gelirlerde de azalma olacaktır. Dış turizmde ise ülke milli parasının aşırı değerlenmesi de dış turizmde bir gelir kaybı yaşatacaktır,
- Enflasyonla birlikte maliyet enflasyonu da meydana gelecek ve girdi maliyetlerinin artmasıyla sektör olumsuz etkilenecektir,
- Turizm sektöründe bazı ürünler ithal edildiği için fiyatlardan sektör yine etkilenecektir,
- Enflasyon talebi azaltacak ve böylece yatırım yapan girişimciler olumsuz etkilenecektir,

Türkiye'nin turizm gelişimine bakıldığında, bu gelişimin 1980'li yıllardan sonra olduğu görülür. Kuşkusuz bu yükseliş, 1982 yılında çıkan 2634 sayılı "Turizm Teşvik Kanunu" ile gerçekleşmiştir. Bu kanunun sektöre sağlanan yatırım teşvik ve desteklerde önemli bir yeri vardır (Turan Koyuncu, 2015: 960).

Yapılan bu çalışmada Türkiye'nin 2005 ve 2015 yılları arasındaki turizm gelirleri rakamları ve tüketici fiyat endeksleri aylık olarak analize alınmıştır. 2005-2015 yılları arasındaki yıllık oranlar aşağıdaki şekilde verilmiştir.

Şekil 1. 2005-2015 Yılları Arasındaki Turizm Gelirleri ve Tüketici Fiyat Endeksi

Kaynak: TÜİK verileri ve Merkez Bankası verilerinden elde edilmiştir. (Erişim Tarihi: 11.05.2016).

Şekil 1'de yer alan verilerin ilişkisi uygulama bölümünde analiz edilmiştir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalar aşağıda ele alınmış ve yapılan bu çalışma ile mukayese edilmiştir.

1. Literatür Taraması

Yapılan bu çalışmanın amacına uygun olarak daha önce yapılmış olan çalışma sayısı oldukça azdır. Literatür kapsamında, sınırlı sayıdaki bu çalışmalarla birlikte turizm gelirini etkileyen çeşitli değişkenlerle yapılmış çalışmalar da ele alınmıştır. Konu ile ilgili benzer çalışmaların özetleri aşağıda yer almaktadır.

İçöz (1991), enflasyonun turizm sektörüne etkisini ortaya koymaya yönelik bir çalışma yapmıştır. Çalışmanın sonucunda turizm sektöründe fiyat hareketlerinin diğer sektörlerden daha dikkat çekici artışlar yaşadığı görüşüne ulaşılmıştır.

Aktaş (2005), turizm gelirini etkileyen değişkenler için en uygun regresyon denkleminin belirlenmesine yönelik çalışma yapmıştır. Çalışmada, birim kök testi, JohansenEşbütünleşme testi ve White farklı varyanslılık testi uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda turizm geliri etkileyen en önemli değişkenlerin turist sayısı ve seyahat acentesi olduğu belirtilmiştir.

Turizm gelirleri ile büyüme arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için birçok çalışma yapılmıştır. Bahar ve Çımat (2010), turizm ve ekonomik büyüme ilişkisini dinamik panel veri analiz yöntemi ile ortaya koymuştur. Veri seti 1990-2006 yıllarını kapsamaktadır. Çalışmanın sonucunda gelişmekte olan ülkeler bakımından turizm ve ekonomik büyüme arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çetintaş ve Bektaş (2008), 1964-2006 yılları

arasındaki kısa ve uzun dönemli ilişkiyi ARDL yöntemi ile analiz etmiştir. Araştırmanın sonucunda iki değişken arasında uzun dönemli ilişki olduğu görüşmüştür. Yine bu konu ile ilgili olarak Çoban ve Özcan (2013) yapmış oldukları çalışmalarında 1963-2010 dönemlerine ilişki turizm geliri ve ekonomik büyüme ilişkisi kısa ve uzun dönemli olarak eş bütünleşme testi ve nedensellik yöntemi ile analiz edilmiştir. Kısa dönemde herhangi bir ilişki bulunamazken, uzun dönemde turizmin ekonomik büyümenin önemli bir nedenidir sonucuna varılmıştır. Gökovalı (2010) da, Türkiye'de turizmin ekonomik büyümeye katkısını incelemiş ve 1985-2005 periyodunu ele almıştır. GSMH'ye turizmin katkısını en küçük kareler yöntemi ile incelemiştir.

Erkan vd (2003), turizm gelirlerinin belirleyicilerini araştırmış ve 2005-2012 dönemine ilişkin aylık veri setlerini kullanarak VAR analizi ve Granger nedensellik analizi uygulamıştır. Araştırmanın sonucunda Türkiye'de turizm gelirleri ile turist sayıları arasında çift taraflı nedensellik ilişkisi elde edilirken turizm gelirleri üzerinde reel döviz kurunun herhangi bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dinçer vd. (2015), yapmış oldukları çalışmalarında reel efektif döviz kuru oynaklığının turizm sektörü üzerine etkisini ortaya koymuşlardır. Çalışmada 2002 ve 2004 yılı verileri ile analiz yapılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre reel efektif döviz kuru ve turizm gelirleri arasında uzun dönemde herhangi bir ilişki bulunamamış ve aynı zamanda Granger analizi sonucunda da nedensellik ilişkisine rastlanmamıştır. Şen ve Şit (2015), reel döviz kurunun turizm geliri üzerine etkisini belirlemeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Çalışmada kullanılan veri seti 2000-2012 yılları arasındaki aylık zaman serilerini kapsamaktadır. Çalışma sonucunda hem reel döviz kurunun turizm gelirlerini etkilediği, hem de turizm gelirlerinin reel döviz kurunu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kara vd. (2012), turizm gelirlerinin çeşitli makroekonomik değişkenlerle ilişkisini incelemiştir. 1992-2011 yıllarını kapsayan bu çalışmada büyümenin turizm gelirlerine tek yönlü, turizm gelirlerinin cari işlemler dengesine çift yönlü ve döviz kurunun ise turizm gelirlerine tek yönlü nedensellik ilişkisi olduğu sonucu elde edilmiştir.

Coppin (1993), turizm odaklı bir ekonomide enflasyon belirleyicilerini tespit etmek üzere yapmış olduğu çalışmasında Barbados'u (1980'li yıllar) ele almıştır. Zaman serileri üç aylık olarak alınmıştır. Çalışmanın sonucunda gerçek turizm aktivitelerinin enflasyonun önemli bir belirleyicisi olduğu tespit edilmiştir.

Wu ve Li (2012) çalışmalarında, Çin'de yer alan Hainan adasında turizm endüstrisindeki büyüme ile enflasyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yapılan eş bütünleşme analizi sonucunda uzun dönemde turizm ile enflasyon arasında bir ilişki olduğu görülmüştür. Granger analizi sonucunda adadaki turizm endüstrisinin enflasyonu tek yönlü olarak etkilediği tespit edilmiştir.

Jalil vd. (2013), Pakistanda turizm ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yapılan çalışma 1972-2011 yılları arasındaki serileri kapsamaktadır. Çalışmanın sonucunda uluslararası turizmin ekonomik büyümeyi önemli derecede etkilediği tespit edilmiştir.

Tang (2011), çalışmasında Malezya'daki turist varışları, enflasyon, işsizlik ve suç oranları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Çalışmanın sonucuna göre uzun dönemde turist varışları, enflasyon ve işsizliğin Malezya'da suç oranlarını arttırdığı, kısa dönemde ise işsizlik suç oranı ve turist varışlarının karşılıklı olarak etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Eeckels vd. (2012), Yunanistan'da ekonomik büyüme ve turizm gelirleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir (1976-2004). Var analizi sonucunda, turizm gelirlerinin döngüsel bileşenlerinin GSYH'nin döngüsel bileşenlerini önemli derecede etkilediği tespit edilmiştir.

Chatziantoniou vd. (2013), çalışmalarında turizm gelirleri, petrol fiyatları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Sonuç olarak petrol fiyatlarının turizm geliri ve ekonomik büyümeyi eş zamanlı olarak etkilediği tespit edilmiştir.

2. Çalışmanın Amacı, Yöntemi ve Veri Seti

Bu çalışmanın amacı; Türkiye'de enflasyon ile turizm gelirleri arasındaki ilişkinin ekonometrik açıdan ortaya konmasıdır. Çalışmada Türkiye'deki enflasyon ile turizm gelirleri arasındaki ilişkiler kısa ve uzun dönemli olarak incelenmiştir. Bu ilişkinin tahmin edilmesinde, 2005-2015 yıllarına ait aylık zaman serileri kullanılmıştır. Değişkenlere ait veriler Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Elektronik Veri Dağıtım Sistemi istatistiklerinden yararlanılarak derlenmiştir. Uygulama yapılan veriler, turizm gelirleri ve tüketici fiyat endeksi (TÜFE) değişkenlerine ait zaman serisi verilerinden oluşmaktadır. Değişkenlere ait verilerin olduğu gibi analize alınması yorumlama hatalarına yol açacağı için çalışmaya konu olan veriler hareketli ortalamalar yöntemi ile mevsimsel dalgalanmalardan arındırılmıştır.

Çalışmada ilk olarak konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Bu bilgiler ışığında ekonometrik paket program aracılığıyla Merkez Bankası Elektronik Veri Dağıtım Sistemi istatistiklerinden elde edilen tüketici fiyat endeksi verileri ve Kültür ve Turizm Bakanlığı istatistiklerinden elde edilen Turizm gelirleri verileri analize alınmıştır. Enflasyon oranı ve turizm geliri arasındaki ilişkinin tahmininde her değişkenin zaman serisi özelliğini incelemek için öncelik olarak serilerin durağan olup olmadığı saptanmıştır. Zaman serilerinde verilerin durağan olması gerekmektedir. Durağan olmayan zaman serilerinde sahte regresyon problemleri ortaya çıkmaktadır ve elde edilen sonuçlar gerçeği yansıtmamaktadır. Çalışmada durağanlık seviyesini ölçmek için Arttırılmış Dickey-Fuller (ADF) birim kök testi kullanılmıştır. Daha sonra bu serilerin arasında uzun dönemli ilişki olup olmadığını tespit etmek için Johanseneşbütünleşme test tekniği kullanılmıştır. "Johanseneşbütünleşme testine geçmeden önce değişkenlerin gecikme uzunluklarının incelenmesi gerekmektedir. Literatürde gecikme uzunluğunu belirlemede çok sayıda kıstas kullanılmaktadır. Bunlar arasında, Akaike bilgi kriteri (Akaike Information Criterion: AIC), Schwarz bilgi kriteri (Schwarz Information Criterion: SC), Hannan-Quinn bilgi kriteri (Hannan-Quinn Information Criterion: HQ) ve Son Tahmin Hatası kriteri (Final PredictionError: FPE) en sık kullanılanlar arasında yer almaktadır" (Enders, 1995, 301'den aktaran Çetinkaya ve Türk, 2014: 52). Değişkenler arasında eş bütünleşmenin olması seriler arasında uzun dönemli bir ilişki olduğu anlamına gelmektedir. Son olarak değişkenler arasında eş bütünleşme denklemi çıkmasından dolayı vektör hata düzeltme modeli (VECM) uygulanarak değişkenler arasında kısa dönemli ilişki analiz edilmiştir.

Çalışmada Türkiye'deki enflasyon ile turizm gelirleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek için öncelikle arttırılmış Dickey-Fuller (ADF) birim kök testi uygulanarak, değişkenlerin zaman içerisinde durağan olup olmadığı test edilmiştir. Birim kök testi uygulanırken düzey seviyede aşağıdaki hipotezler sınanmıştır;

H_0 : TÜFE / Turizm Gelirleri Serileri birim köke sahiptir

H_1 : TÜFE / Turizm Gelirleri Serileri birim köke sahip değildir

Serilerin düzey seviyelerinde durağan olup olmadıklarına ait sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. ADF Düzey Seviyesinde Birim Kök Testi

Sabitli &Trendli			Olasılık
Değişken: TÜFE	Test İstatistiği	-0.810495	0.9611
Kritik Değerler	%1 Düzeyi	-4.036310	
	%5 Düzeyi	-3.447699	
	%10 Düzeyi	-3.148946	
Sabitli &Trendli			Olasılık
Değişken: TG	Test İstatistiği	-1.592100	0.7899
Kritik Değerler	%1 Düzeyi	-4.045236	
	%5 Düzeyi	-3.451959	
	%10 Düzeyi	-3.151440	

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, TÜFE ve Turizm Gelirleri değişkenleri düzey seviyelerinde her iki değişkenin test istatistiğinin değerinin mutlak değeri tüm kritik değerlerin mutlak değerinden küçüktür. Bu nedenle serilerin birim kök içerdiğine dair kurulan H_0 hipotezi **kabul edilmiştir**. Yani; her iki değişken düzey seviyelerinde durağan değildir.

Bu sonuçlar neticesinde her iki seriyi durağanlaştırmak amacıyla öncelikle serilerin birinci farkları alınmış ve birim kök testi tekrar uygulanmıştır. Farkı alına seriler ile ilgili hipotezler aşağıdaki gibidir.

H_0 : TÜFE / Turizm Gelirleri Serileri birinci farkında birim köke sahiptir

H_1 : TÜFE / Turizm Gelirleri Serileri birinci farkında birim köke sahip değildir

Tablo 2. ADF Birinci Farkında Birim Kök Testi

Sabitli &Trendli			Olasılık
Değişken: TÜFE	Test İstatistiği	-10.60399	0.0000
Kritik Değerler	%1 Düzeyi	-4.036983	
	%5 Düzeyi	-3.448021	
	%10 Düzeyi	-3.149135	
Sabitli &Trendli			Olasılık
Değişken: TG	Test İstatistiği	-3.719002	0.0252
Kritik Değerler	%1 Düzeyi	-4.045236	
	%5 Düzeyi	-3.451959	
	%10 Düzeyi	-3.151440	

TÜFE ve Turizm Gelirleri değişkenleri birinci fark seviyesinde her iki değişkenin test istatistiğinin değerinin mutlak değeri tüm kritik değerlerin mutlak değerinden büyüktür. Bu nedenle serilerin birim kök içerdiğine dair kurulan H_0 hipotezi **reddedilmiştir**. Yani; her iki değişken birinci farkında durağandır.

Değişkenlere ait serilerin birinci farklarıyla aynı dereceden durağan olmasından dolayı, Johansen eş-bütünleşme testi yapılmıştır. Bu test aracılığıyla, değişkenler arasında uzun dönemli ilişki olup olmadığı sınanmıştır. Johansen eş bütünleşme testini yapmadan önce uygun gecikme uzunlukları tespit edilmiştir.

Bu analize ilişkin veriler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Gecikme Uzunlukları

Lag	LogL	LR	FPE	AIC	SC	HQ
0	-1344.375	NA	76583769	23.82965	23.87792	23.84924
1	-903.5857	858.1742	33628.62	16.09886	16.24368*	16.15763*
2	-898.2135	10.26898*	32824.71*	16.07458*	16.31594	16.17252
3	-896.1037	3.958127	33948.32	16.10803	16.44594	16.24515
4	-892.2688	7.059041	34059.83	16.11095	16.54540	16.28725
5	-888.9298	6.027841	34480.00	16.12265	16.65365	16.33812
6	-887.9856	1.671136	36425.68	16.17674	16.80428	16.43139
7	-883.2611	8.194863	36001.31	16.16391	16.88800	16.45774
8	-878.9216	7.373181	35837.62	16.15791	16.97853	16.49091

* Bilgi kriterleri tarafından seçilen gecikme uzunluğu

Bilgi kriterlerine göre uygun gecikme uzunluğu "2" olarak tespit edilmiştir. "2" gecikme uzunluğu için yapılan Johansen Eş bütünleşme testi sonuçları tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Johansen Eş Bütünleşme Testi Sonucu

İz Testi	Maks. Özdeğer Testi	Kritik Değer		Eş Bütünleşme Hipotezinin Test Edilmesi	
		%5 (İz)	%5 (Maks.)		
21.12294	19.34543	15.49471	14.26460	r=0, r ≥ 1	Red
1.777503	1.777503	3.841466	3.841466	r=1, r ≥ 2	Kabul

İz testi ve maksimum özdeğer testi istatistiklerinin sonuçları incelendiğinde hem iz değeri hem de maksimum öz değeri istatistiğinin kritik değerden büyük olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Johansen-Juselius Eş bütünleşme testi sonuçlarına göre oluşturulan normalize edilmiş denklem Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Normalize Edilen Değişkenler Arası İlişki

TG	TÜFE
1,000000	-4.764129

Elde edilen sonuçlara göre uzun dönemde Türkiye'deki turizm gelirlerini enflasyon negatif olarak etkilemektedir. Enflasyondaki 1 birimlik artış turizm gelirlerini %4.76 oranında azaltmaktadır.

Değişkenler arasında kısa dönemli ilişkileri tespit etmek için vektör hata düzeltme modeli (VECM) test edilmiştir. Bu hata düzeltme modellerine ilişkin sonuçlar Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Vektör Hata Düzeltme (VECM) Sonuçları

	TG	TÜFE
HDT	-0.287137 [-3.621705]***	0.001476 [2.704832]
TG₁	0.094623 [0.985376]	-0.002051 [-3.102362]***
TG₂	-0.140097 [-1.450263]	-0.000912 [-1.371452]
TÜFE₁	0.339477 [0.024984]	-0.011018 [-0.117776]
TÜFE₂	15.39306 [1.171026]	-0.043025 [-0.475387]
Sabit	-12.29799 [-0.451759]	1.321265 [7.049306]***
* %10 anlamlılık, ** %5 anlamlılık, *** %1 anlamlılık [] t istatistiklerini ifade etmektedir.		

Vektör hata düzeltme modeli sonuçlarına göre; hata düzeltme terimi turizm gelirleri değişkeninde negatif bir sonuç bulunmuştur. Hata düzeltme teriminin negatif olması ve istatistiki olarak anlamlı çıkması durumunda değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin varlığını gösterir. Bu sonuç doğrultusunda turizm gelirlerinde meydana gelen hataların %28,7 oranında düzeltildiği görülmektedir. Yorumu ise, çalışmada ele alınan seriler aylık olduğu için, bir ayda hataların %28,7 oranında düzeltildiği şeklinde olabilir. Turizm gelirlerine yönelik yapılan VECM sonuçlarına göre hata düzeltme terimi katsayısının istatistiki açıdan anlamlı olmadığı görülmüştür. Enflasyona yönelik yapılan VECM sonuçlarına göre turizm gelirlerinin 1 gecikmeli değerinden negatif yönde etkilendiği tespit edilmiştir. Modelin tahmininden sonra mümkün olan Wald testleri yapılarak katsayıların anlamlılığı ortaya konmuştur.

Tablo 7. Wald Testi Sonuçları

	Ki-Kare	Serbestlik Derecesi	Olasılık
TÜFE	1.373871	2	0.5031

* Bağımlı değişken Turizm Gelirleri

Wald testi sonuçlarına göre, kısa dönemde turizm gelirleri ile enflasyon arasında bir ilişki yoktur. Wald testi sonuçları, Tablo 6'da verilmiş olan VECM sonuçlarını doğrular niteliktedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Enflasyon ve turizm gelirleri çift yönlü olarak birbirini etkileyebilecek değişkenlerdir. Fiyat, turizm talebini etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Dolayısıyla fiyatlarda yaşanabilecek değişiklik turist varışlarını ve beraberinde turizm gelirlerini etkileyecektir. Turizm gelirlerini etkileyen dinamikleri belirlemeye yönelik birçok çalışma yapılmıştır. Genellikle yapılan çalışmalarda sonuçların hipotezleri doğruladığı görülmüştür.

Yapılan bu çalışmada, Türkiye'deki 2005-2015 yılları arasındaki aylık veriler kullanılarak enflasyon ve turizm geliri ilişkisi ortaya konulmuştur. Enflasyon değişkeni olarak TÜFE kullanılmıştır. Seriler mevsimsel özellik gösterdiği için hareketli ortalama yöntemiyle mevsimsel arındırma işlemi yapılmıştır. Seriler birim kök testine tabi tutulmuş ve birinci farklarında durağanlaştığı tespit edilmiştir. Seriler arasındaki uzun dönemli ilişkiyi ortaya koymak adına Johansen eş bütünleşme testi yapılmıştır. Seriler arasında uzun dönemli ilişki

çıkması sonucundan dolayı VECM testi yapılmış ve kısa dönemli ilişkileri ortaya koymak adına da Wald testi gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın sonucunda görülmüştür ki; enflasyon ve turizm gelirleri arasında uzun dönemli bir ilişki mevcuttur. Kısa dönemde ise iki değişken arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Enflasyon turizm gelirlerini negatif olarak etkilemektedir. Enflasyondaki 1 birimlik artış turizm gelirlerini %4.76 oranında azaltmaktadır. Bu da ülkede enflasyon oranı arttıkça turizm gelirlerinin azaldığı şeklinde yorumlanabilir. Fiyatlardaki artış turizm talebini olumsuz yönde etkileyebilmekte ve dolayısıyla turizm gelirlerini düşürebilmektedir. Yapılan bu çalışmanın sonuçlarının Wu ve Li (2012) ile benzerlik gösterdiği ve eş bütünleşme testi sonucunda uzun dönemde ilişki tespit edildiği görülmüştür. Bundan sonraki çalışmalarda turizm gelirlerini etkileyen makroekonomik değişken serilerinin etkileri analiz edilerek literatüre katkıda bulunulabilir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, C. (2005). Türkiye'nin turizm gelirlerini etkileyen değişkenler için en uygun regresyon denkleminin belirlenmesi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6(2): 163-174.
- Bahar, O. ve Bozkurt, K. (2010). Gelişmekte olan ülkelerde turizm-ekonomik büyüme ilişkisi: dinamik panel veri analizi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 21(2): 255-265.
- Chatziantoniou, I., Filis, G., Eeckels, B. ve Apostolakis, A. (2013). Oilprices, tourismincomeandeconomicgrowth: a structural var approachforeuropeanmediterraneanountries. *Tourism Management*, 36: 331-341.
- Coppin, A. (1993). Recentevidence on the determinants of inflationin a tourism-orientedeconomy: Barbados. *SocialAndEconomicStudies*, 42(2/3): 65-80.
- Çetinkaya, A. T. ve Türk, E. (2014). Tasarruf ve yatırımların ekonomik büyümeye etkisi Türkiye örneği (1975-2012). *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 24(2): 45-60.
- Çetintaş, H. ve Bektaş, Ç., (2008). Türkiye'de turizm ve ekonomik büyüme arasındaki kısa ve uzun dönemli ilişkiler. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 19(1): 37-44.
- Çımat, A. ve Bahar, O. (2003). Turizm sektörünün Türkiye ekonomisi içindeki yeri ve önemi üzerine bir değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(6): 1-18.
- Çoban, O. ve Özcan, C. C. (2013). Türkiye'de turizm gelirleri-ekonomik büyüme ilişkisi: nedensellik analizi (1963-2010). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8(1): 243-261.
- Diñçer, M. Z. ve Diñçer, F. I., Ustaoglu, M. (2015). Reel effectiveexchange rate volatilitiesimpact on tourismsector in Turkey: an empiricalanalysis of 2003-2014. *ProcediaEconomicsand Finance*, 23: 1000-1008.
- Delishe, J. ve Venne, S. (2005). Tourism in canadaanditsvarious economicfacets. Chapter: 6.
- Eeckels, B., Filis, G. ve Leon, C. (2012). Tourismincomeandeconomicgrowth in Greece: empiricalevidencefromtheircyclicalcomponents. *TourismEconomics*, 18(4): 817-834.
- Enders, W., (1995). *AppliedEconometric Time Series*. Wiley: New York.
- Erkan, B., Kara, O. ve Harbalioğlu, M. (2013). Türkiye'de turizm gelirlerinin belirleyicileri, *Akademik Bakış Dergisi*, 39: 1-20.
- FoonTang, C. (2011). An exploration of dynamicrelationshipbetweentouristarrivals, inflation, unemploymentandcrimerates in Malaysia. *International Journal Of SocialEconomics*, 38(1): 50-69.
- Gökovalı, U. (2010). Contribution of tourismtoeconomicgrowth in Turkey, *Anatolia*, 21(1): 139-153.

- İçöz, O., (1991). Enflasyonun turizm sektörüne etkileri, *Anatolia Dergisi*, Ocak-Şubat: 19-21.
- İçöz, O. ve Kozak, M. (2002). *Turizm Ekonomisi: Turizmin Mikro ve Makro Ekonomik Etkileri*, Turhan Kitabevi.
- Jalil, A., Mahmood, T. ve Idrees, M. (2013). Tourism-growthnexus in Pakistan: evidencefromardlboundstests. *EconomicModelling*, 35: 185-191.
- Kara, O., Çömlekçi, İ. ve Kaya, V. (2012). Turizm gelirlerinin çeşitli makroekonomik göstergeler ile ilişkisi: Türkiye örneği (1992–2011). *AİBÜ-İİBF Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1): 75-100.
- Kızılgöl, Ö. ve Erbaykal, E., (2008). Türkiye'de turizm gelirleri ile ekonomik büyüme ilişkisi: bir nedensellik analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(2): 351-360.
- Koyuncu, F. T. (2015). Turizm gelirlinin Türkiye'nin makroekonomik performansına katkısı: ekonometrik bir çözümleme, *Journal Of International SocialResearch*, 8(38): 959-968.
- Proença, S. ve Soukiazı, E. (2008). Tourism as an economicgrowthfactor: a casestudyforsoutherneuropeancountries, *TourismEconomics*, 14(4): 791-806.
- Samırkaş, M. ve Samırkaş, M. C., (2014). Turizm sektörünün ekonomik büyümeye etkisi: Türkiye örneği. *İşletme Fakültesi Dergisi*, 15(1): 63-76.
- Sengupta J.K. ve Espana J.R. (1994). Exportsandeconomicgrowth in asiannics: an econometricanalysisforKorea, *AppliedEconomics*, 26(1): 41-51.
- Şen, A. ve Şit, M. (2015). Reel döviz kurunun Türkiye'nin turizm gelirleri üzerindeki etkisinin ampirik analizi, *Journal Of Yasar University*, 10(40): 6752-6762.
- Xue-Pin, W. U., ve Jun-Yang, L. I. (2012). Relationshipbetweengrowth of tourismindustryandinflation: evidencefromHainanisland. *TourismTribune/LvyouXuekan*, 27(11): 66-71.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2016). Turizm Gelirleri Verileri, 2005-2015. [URL: <http://www.tuik.gov.tr/preistatistiktablo.Do?İstab İd=1609>] (Erişim Tarihi 11.05.2016).
- Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası İstatistikleri (2016) Tüketici Fiyat Endeksi Oranları, [URL: <Http://evds.tcmb.gov.tr>] (Erişim Tarihi: 11.05.2016).